

ЄДИНИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКЗАМЕН З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Варіант 263

Інструкція щодо виконання роботи

На виконання екзаменаційної роботи з української мови відводиться 210 хв. Робота складається з трьох частин.

Частина 1 містить 30 завдань (A1 – A30). До кожного завдання дається 4 варіанти відповідей, з яких тільки один правильний.

Частина 2 складається з 8 завдань (B1 – B8). Відповіді до цих завдань ви повинні сформулювати самостійно.

Частина 3 складається з одного завдання (C1), яке передбачає написання власного висловлювання (твору).

Відповідайте тільки після того, як Ви уважно прочитали та зрозуміли завдання і правила його виконання. Намагайтеся відповісти на всі тестові завдання.

До бланків записуйте лише правильні, на Вашу думку, відповіді. Відповіді вписуйте чітко, відповідно до інструкцій щодо кожної форми завдань. Якщо Ви записали відповідь неправильно, можете її виправити у відповідному розділі бланка. Ваш результат залежатиме від загальної кількості правильних відповідей, записаних до бланка А і В, та якості виконання творчої роботи.

Зичимо Вам успіху!

ЧАСТИНА 1

Під час виконання завдань цієї частини в бланку відповідей №1 під номером виконаного завдання (A1 – A30) поставте знак «х» у клітинку, номер якої відповідає номеру вибраної вами відповіді.

A1 У якому рядку в усіх словах букв менше, ніж звуків?

- 1) вільний, пюре, порядок
- 2) морквяний, черв'як, мотуззя
- 3) ясний, Придністров'я, їжа
- 4) совість, бренькіт, навмання

A2 У якому рядку в усіх словах відбувається чергування голосних *о, е з і?*

- 1) барліг, веретено, леміш
- 2) ворота, вислів, дерево
- 3) земля, мороз, колос
- 4) потік, удій, дядьків

A3 У якому рядку слово *лисячий* вжито в переносному значенні?

- 1) лисяча хатка
- 2) лисячий хвіст
- 3) лисяча нора
- 4) лисяча вдача

A4 Яке слово є синонімом до фразеологізму *носити камінь за пазухою?*

- 1) приховувати щось лихе
- 2) бути завбачливим
- 3) займатися будівництвом
- 4) переборювати труднощі

A5 Яке слово **не має** закінчення?

- 1) кільце
- 2) особливе
- 3) кожне
- 4) резюме

A6 Яким способом утворено слово *виноградник*?

- 1) префіксальний
- 2) суфіксальний
- 3) префіксально-суфіксальний
- 4) безафіксний

A7 У якому відмінку вжитий виділений іменник у реченні «Сині вечорові сутінки огортають **Дністер**».

- 1) називний
- 2) родовий
- 3) знахідний
- 4) місцевий

A8 У якому рядку правильно утворено форму прикметника вищого ступеня порівняння?

- 1) більш вужчий
- 2) солодкавіший
- 3) цікавенький
- 4) більш відомий

A9 У якому рядку допущено помилку при відмінюванні кількісного числівника?

- 1) сімдесяти
- 2) сімдесятьом
- 3) сімдесятьма
- 4) на семидесятьох

A10 У якому реченні є дієслово майбутнього часу?

- 1) Біля яру, біля стежки одягла верба сережки.
- 2) Пишно зеленіли в новому вбранні берези.
- 3) Туркочуть на вершинах високих дерев горлиці.
- 4) Я розмовлятиму з вами не так, як лікар.

A11 Укажіть речення зі складеним іменним присудком.

- 1) А я таки мережить буду тихенько білії листи.
- 2) Густа тінь у воротах повітки при ясному сонці здавалась чорною.
- 3) Поезія не може жити на смітнику.
- 4) Жити щасливо мусить кожна людина.

A12 Укажіть вид односкладного речення «Хліб-сіль їж, а правду ріж».

- 1) означено-особове
- 2) неозначено-особове
- 3) узагальнено-особове
- 4) безособове

A13 Укажіть вид зв'язку між частинами речення: *Загуркотіло у хмарах, і знову те гуркотіння здалося якимось залізним; хтось там залізні бочки перекочує в небі.*

- 1) підрядний і безполучниковий
- 2) сурядний і безполучниковий
- 3) сурядний і підрядний
- 4) сурядний, підрядний і безполучниковий

A14 У якому рядку в усіх словах пишеться м'який знак?

- 1) с..омий, парасол..ці, українс..кий
- 2) куз..ня, лял..чин, кринич..ці
- 3) каз..ці, нян..ці, сіл..с..кий
- 4) криворіз..кий, піс..ня, молот..ба

A15 У якому рядку в усіх словах пишеться апостроф?

- 1) дит..ясла, черв..як, зів..ялий
- 2) пів..Європи, мавп..ячий, слов..яни
- 3) без..язикий, р..яд, бур..як
- 4) пор..ядок, бур..ян, полив..яний

A16 У якому рядку в усіх словах пишеться префікс **пре-**?

- 1) пр..мило, пр..гадати, пр..везти
- 2) пр..освященство, пр..хитрий, пр..співувати
- 3) пр..азовський, пр..хороший, пр..зирство
- 4) пр..подобний, пр..святий, пр..малий

A17 У якому рядку в усіх словах відбувається подвоєння літер?

- 1) самовід..ано, прихован..ий, нездбан..ий
- 2) годин..ик, спин..ий, без..лімітний
- 3) бов..аніти, зроблен..ий, довгождан..ий
- 4) роз..ява, письмен..ик, нездолан..ий

A18 У якому слові іншомовного походження на місці пропуску треба писати літеру **и**?

- 1) кр..терій
- 2) л..генда
- 3) с..кр..тар
- 4) пр..оритет

A19 Яке слово пишеться разом?

- 1) пів/Африки
- 2) всесвітньо/історичний
- 3) військово/полонений
- 4) генерал/майор

A20 Який прислівник пишеться через дефіс?

- 1) до/дому
- 2) десь/інколи
- 3) спід/тишка
- 4) босо/ніж

A21 У якому реченні перед однорідними членами треба ставити двокрапку, а після них – тире в реченні (розділові знаки пропущено)?

- 1) Усе і дзвінке повітря, і дзвінкі гори, і ліси починало, здавалось, від кожного слова бриніти, як грандіозна мембрана.
- 2) Тихо було навкруги і над широким плесом лиману внизу, і позаду, під урвищем гори.
- 3) Лози, кручі, висип, ліс все блищить і сяє на сонці.
- 4) Все зникло, наче в казці місто, гори, поле, гай.

A22 У якому реченні обставина, виражена дієприслівником або дієприслівниковим зворотом, **не** відокремлюється комами (розділові знаки пропущено)?

- 1) Схилились два самітні клени читаючи весни буквар.
- 2) Зозулі кували торкаючи дзьобиками чарівні клавіші неба.
- 3) Співають ідучи дівчата.
- 4) Світить річка зникаючи у маревах небосхилу.

A23 У якому складносурядному реченні між його частинами кому **не** ставлять (розділові знаки пропущено)?

- 1) Субота – не робота (?) і в неділю нема діла.
- 2) Так по зимі приходять весни (?) і по грозі сіяє синь.
- 3) А літо йде полями і гаями (?) і вітер віє (?) і цвіте блакить.
- 4) Осінній вечір тихо догорає (?) і золото спадає з осенів.

A24 Який розділовий знак потрібно ставити між частинами поданого безсполучникового складного речення?

В час гарячий полудневий виглядаю у віконце (?) ясне небо, ясне море, ясні хмарки, ясне сонце.

- 1) кома
- 2) крапка з комою
- 3) двокрапка
- 4) тире

A25 У якому реченні **неправильно** поставлено розділові знаки при звертанні?

- 1) Слава вам, брати мої, в кого серце вірне, як струна.
- 2) Птице щастя, дай мені здоров'я, принеси надію на крилі.
- 3) Рідне, Придністров'я, земле колискова, обіймаю піснею тебе.
- 4) Якою людиною ти станеш, малюк?

A26 У якому реченні **неправильно** поставлені розділові знаки при прямій мові?

- 1) Діти кажуть: «Ми Вітчизну нашу любимо святу!»
- 2) «А куди ви йдете, люди добрі?» – осмілився спитати Павлусь.
- 3) «Як же, дочко, весілля справлятимемо? – спитав уранці Степан, розбираючи вже внесеного в хату кабана. – По-старому чи по-новому?»
- 4) «Оце, діти, планета, – рука вчительки лягає на глобус: наша красуня-планета...»

A27 У якому словосполученні **не порушено** граматичну норму?

- 1) піклуватися про матір
- 2) дякую вас
- 3) пам'ятник Тараса Шевченка
- 4) заходи по поліпшенню

Прочитайте тексти виконайте завдання A28–A30; B1–B8; C1

1) Одним із найважливіших кроків у житті є вибір професії. 2) Адже займатися тим, що тебе цікавить, приносить радість, – одна з умов відчуття життєвої повноцінності.

3) Вибір навчального закладу, а згодом професії значною мірою впливає на все наступне життя молоді людини. 4) Тут не можна поклатися на випадковість, квапитися. 5) Необхідне найсерйозніше ставлення до цієї проблеми як батьків, так і дітей.

ЧАСТИНА 2

6) Молоді люди, буває, самі не знають, що б їм хотілося робити. 7) Їхні життєві інтереси ще не сформовані, а батьки так само мають досить туманне уявлення про можливості, що відкриваються перед їхньою дитиною.

8) Інколи виручають щасливі випадки. 9) Старшокласник, наприклад може зацікавитись тим, чим захоплюються його товариші, і відповідно до цього обирає потім свою майбутню професію. 10) Трапляється, що не сім'я, не школа, а хтось зовсім інший – родич або знайомий – може виявити певний талант учня.

11) Набагато частіше впливають на вибір майбутнього фаху батьки, їхня робота, уподобання, але свою майбутню спеціальність молода людина повинна обирати самостійно, цілеспрямовано й не поспіхом.

12) Тим же, хто орієнтується в основному на престиж професії, не зайве нагадати, що більшість наших громадян мають не престижні, але не менш корисні, необхідні й цікаві професії (*За І. Томаном*).

A28 Яке речення найбільше відповідає головній думці тексту?

1) Одним із найважливіших кроків у житті є вибір професії.
2) Адже займатися тим, що тебе цікавить, приносить радість, – одна з умов відчуття життєвої повноцінності.

3) Необхідне найсерйозніше ставлення до цієї проблеми як батьків, так і дітей.

4) Набагато частіше впливають на вибір майбутнього фаху батьки, їхня роботи, уподобання, але свою майбутню спеціальність молода людина повинна обирати самостійно, цілеспрямовано й не поспіхом.

A29 До якого типу мовлення належить поданий текст?

- 1) роздум
- 2) опис
- 3) розповідь
- 4) розповідь з елементами опису

A30 Яким способом зв'язку утворено словосполучення *вибір професії* з першого речення?

- 1) узгодження
- 2) керування
- 3) прилягання
- 4) не є словосполученням

Під час виконання завдань цієї частини запишіть вашу відповідь у бланк відповідей №1 з правої сторони від номера завдання (B1 – B8), починаючи з першої клітинки. Кожну букву чи цифру пишіть в окремій клітинці. Слова або числа при перерахуванні відокремлюйте комами. Кожну кому ставте в окрему клітинку. Пробіли не використовуються.

Відповіді до завдань B1 – B3 запишіть словами

B1 До якого стилю мовлення належить текст? Слово запишіть у початковій формі.

B2 З дванадцятого (12) речення випишіть слово, у якому відбувається уподібнення приголосних звуків за способом творення.

B3 З дев'ятого (9) речення випишіть вказівний займенник.

Відповіді до завдань B4 – B8 запишіть цифрами

B4 У сьомому (7) реченні знайдіть прийменники. Вкажіть їх кількість. Відповідь запишіть цифрою.

B5 Серед речень 3-7 знайдіть те, в якому є вставне слово. Запишіть номер цього речення.

B6 Серед речень 1-5 знайдіть складнопідрядне з підрядною з'ясувальною частиною. Запишіть номер цього речення.

B7 Серед речень 8-12 знайдіть те, в якому пропущено кому при виділенні вставного слова. Запишіть номер цього речення.

Прочитайте уривок з рецензії, складеної до тексту, який ви аналізували, виконуючи завдання A28-A30, B1-B7. У цьому уривку розглядаються мовні особливості тексту. Деякі терміни, використані в рецензії, пропущені. Вставте на місці пропусків цифри, які відповідають номеру терміна зі списку. Якщо ви не знаєте, яка цифра зі списку повинна бути на місці пропуску, пишіть цифру 0.

Послідовність цифр у тому порядку, в якому вони записані вами у тексті рецензії на місці пропусків, запишіть у бланк відповідей №1 справа від номера

завдання В8, починаючи з першої клітинки. Кожну цифру пишіть в окремій клітинці згідно з наведеними у бланку зразками. Цифри, які ви наводите, відділяйте комами. Кожну кому ставте в окрему клітинку. Пробіли не використовуються.

В8 «Автор тексту доводить, що одним з найважливіших кроків у житті людини – це вибір професії. Досягається це за допомогою _____ (найважливіших кроків з першого речення, *молода людина* з третього речення) та синтаксичних засобів виразності: _____ (речення 11), _____ (речення 6, 9), _____ (речення 2, 6, 11, 12)».

- 1) гіпербола
- 2) ряди однорідних членів речення
- 3) епітет
- 4) вставні слова
- 5) синоніми
- 6) метафора
- 7) порівняльний зворот
- 8) прості речення
- 9) складні речення

ЧАСТИНА 3

Для відповіді до завдання цієї частини використовуйте бланк №2. Запишіть спочатку номер завдання С1, а потім напишіть твір.

С1 Напишіть твір-роздум на основі прочитаного тексту.

Сформулюйте позицію автора. Напишіть, чи погоджуєтесь з його точкою зору. Наведіть два-три переконливі докази, що найкраще аргументують Ваші міркування, спираючись на знання, життєвий досвід чи приклади з художньої літератури. **Сформулюйте** висновки.

Робота повинна бути написана з опорою на текст.

Обсяг твору – не менше 150 слів. Текст обсягом до 100 слів екзаменатори не перевірятимуть.

Робота, написана без опори на текст, не оцінюється.

Твір пишіть акуратно, розбірливим почерком.

Відповіді

	263 варіант
A1	3
A2	4
A3	4
A4	1
A5	4
A6	2
A7	3
A8	4
A9	4
A10	4
A11	2
A12	3
A13	2
A14	1
A15	1
A16	4
A17	4
A18	1
A19	3
A20	2
A21	1
A22	3
A23	2
A24	3
A25	3
A26	4
A27	1
A28	1
A29	1
A30	2

	263
B1	публіцистичний
B2	орієнтується
B3	цього
B4	2
B5	6
B6	2
B7	9
B8	3,2,4,9

Приклад твору

В одинадцятому класі проблема вибору професії стає однією з найголовніших, адже від цього залежить майбутнє кожної молодої людини. А визначатися треба, бо професія вимагає спеціальних знань. Хочеться, щоб і п'ять років навчання в університеті, і робота приносили задоволення, давали відчуття самореалізації.

У даному тексті порушено проблему вибору професії. Автор стверджує, що займатися тим, що тебе цікавить, приносить радість, одна з умов відчуття життєвої повноцінності. І попереджає, що не слід покладатися на випадковість, а потрібно обдуманно зробити цей крок у житті.

Я погоджуюсь з думкою автора. Знайти себе у цьому світі не так уже і легко, але кожний з нас повин це зробити, щоб не прожити марно своє життя, щоб справа, якою буде займатися людина, була до вподоби.

Про «сродну» працю писав ще геніальний український філософ Григорій Сковорода. Його думка з цього приводу була однозначною: людина має трудитися за покликанням. І я вважаю, що він мав рацію.

Той, хто обирає фах за покликанням, може не лише насолоджуватися процесом праці, а й досягти справжнього успіху. Адже натхнення – це потужні крила. Так, ми б навряд знали лікаря Павла Губенка, а от усмішки Остапа Вишні, його «Зенітка», «Мисливські усмішки», стали окрасою української літератури, його твори неможливо не любити.

Отже, фах треба обирати за покликанням, бо престижною роботою робить майстерність і наснаженість людини, що її виконує.